

ILLUSTRATION AF
ARNE UNGERMANN
TIL CANDIDE

UDSENDT AF NYT NORDISK FORLAG
TRYKT I KROHNS BOGTRYKKERI
1940

TIL ÆRE FOR

Gutenberg

Gutenbergjubilæet blev anledning til fremkomsten af en række nye bogværker. I denne artikel omtaler Ebbe Sadolin disse samt nogle af de bøger som i de senere aar har gjort sig særlig bemærket i bogteknisk henseende.

TRODS TIDERNE blev Gutenbergs 500 aars jubilæum i juli 1940 fejret med al mulig applomb. Foruden festligheder af forskellig art saa ogsaa en lang række tryksager dagens lys. Og nu bagefter vil det maaske nok have sin interesse at se lidt paa, hvordan efterkommerne af mesteren for den 42-linjede bibel tager paa sagerne, naar de er i jubilæumshumør.

Johs. V. Jensen, Aage Marcus og Bianco Lunos bogtrykkeri lagde for ved nyttaars-tid med bogen *Gutenberg*, der udkom som bogtrykkeriets nyttaarsbog. Det blev en stilfuld bog i god konservativ form. Af særlig interesse var det at se billedtrykkene, der fremtraadte paa mat papir, og hvor ikke mindst de flerfarvede tryk stod sjældent rent og klart, med deres smukke overfladefarver.

Den store kraftanstrengelse blev imidlertid gjort af »*Grafisk cirkel*», dette lille broderskab af fagfolk, der ved denne lejlighed for første gang traadte ud af anonymitetens halvmørke og viste sig med en diger publikation i offentlighedens fulde dagslys. Samtidig holdt cirklen en yderst paaskønnet udstilling hos *Fischer & Krarup* i Bredgade, hvor man havde lejlighed til at stifte bekendtskab med hele dens tidligere produktion.

»*Det trykte ord*», som værket hedder (trykt i 150 eks. hvoraf kun nogle faa var til salg for 150 Kr.) blev til en festlig bog. Og en frejdig og modig bog.

For tiltrods for at aarsagen var en jubilæumshøjtidelighed, mødte man ikke frem med et værk i det altid saa noble blaa tøj, men iklædte det et farverigt klædebon med mange nye og pudsige paahit, der nok skal have faaet nogle af de mere adstadige fagfolk til at ryste paa hovederne. Og nægtes kan det jo hellerikke, at der kan findes adskilligt at kritisere. F. eks. virker den rigelige anvendelse af fraktur i mere eller mindre modernistisk udgave til brug for initialer og indledningsord jo ret usædvanligt for os og giver rent umiddelbart teksten et noget udansk præg. Og nogle af de forskelligt farvede papirsorter vil nok falde adskillige for brystet og blive anset for at være lidt for grovkornede til at have i en bog.

Og dog er der med disse papirsorter opnaaet nye og smukke virkninger som ikke har været mulig med sartere midler. Paa et stykke gulgraat karduspapir er trykt en tysk artikel af *dr. A. Ruppel* med tekst i rødbrunt og mørkebrunt, og det virker ikke umiddelbart titalende, nærmest lidt akcidenstrykagtigt. Men saa staa illustrationerne, der er trykt i auto med sort og svagt gult, til gengæld sjælden fint og blødt i tonen som paa gamle litografier. Og naar man er færdig med denne artikel, der handler om »*Die Grosstat Gutenbergs*», og blader videre fra de gule og de brune farver, kommer

man med et slag til et titelblad af en hel anden karakter. Hvidt papir, streng symmetrisk opstilling (saa streng, at et højst nødvendigt punktum efter tredje linje ikke har faaet lov til at komme med!) og i sig selv en levende illustration til artiklens indhold: *Bogen og arkitekterne*, en værdifuld artikel af *Erik Zahle*. Derpaa igen et kraftigere titelblad: *Sigurd Schultz' Thorvaldsens Gutenberg* med en sjælden smuk vignet, et farvelagt træsnit af *Asta Ring Schultz*. Videre Bibliotekar *Paullis's Den sejrende antikva* (sort og gulbrunt paa hvidt), *Vilh. Marstrand's Bogstavskriftens ældste oprindelse* (blaa-grøn og sort paa graat) og *Mogens Lorentzen's Skribent og Læser* (sort, rødbrunt og graat paa hvidt) giver hver for sig paa en levende og karakteristisk maade en introduktion til den paagældende artikel.

»Det trykte ord« er langt fra en uadællig bog. Den indbyder til modsigelse (hvorfor er nogle afsnit paginerede og andre ikke, og hvorfor ikke en løbende paginering?) og den opfordrer til revision af visse vaneforestillinger med hensyn til en bogs udseende. Den er spillevende og fuld af initiativ.

»De grafiske fag« (Københavns Bogtrykkerforenings livlige og velredigerede maanedsbled) udsendte et værk, der paa en morsom maade forenede tidsskriftkarakteren med festskriftets. Vægtigt og stateligt som det var af indhold, havde det alligevel bibeholdt den lette, bladmæssige opsætning, der gjorde, at der f. eks. var harmoni mellem tekst og annoncesider - noget der kun yderst sjældent er tilfældet.

Teksten var sat frisk og ukonventionelt op og for annoncerens vedkommende havde man gjort et paaskønnelsesværdigt forsøg paa at hæve deres standard op til kunstnerisk kvalitet (selv om det kneb slemt for adskillige). Saaledes en smuk

side fra *Nordlundes bogtrykkeri* med farvetegning af *Ib Andersen* og som tekst et uddrag af *Cobden-Sanderson's The Book Beautiful*.

Man havde gennemført teksten tospaltet, hvad der gjorde den klar og let læselig, undtagen for en enkelt artikels vedkommende *Hugo Steiner-Prag's* *Bogkunst* i Europa som mødte med lange besværlige tekstlinjer. En vægtig Artikel var mag. *C. J. Wolfs Træk af dansk bogtryks historie* og i den livligt opsatte artikel *Akcidenssætter Gutenberg* af *Henry Thejls* glædede man sig bl. a. over det morsomme billedstof trykt i rødt og sort. Kort sagt en værdig hyldest fra bogtrykkerne.

Ogsaa *typograferne* var med og gjorde stor indsats idet de baade udsendte et festnummer af dansk Typograf-Forbunds tidsskrift *Grafisk teknik* og samtidig udsendte en ny udgave i ændret format af den førømtalte Gutenbergbog af *Johs. V. Jensen* og *Aage Marcus*.

»Grafisk Teknik« havde nogle meget instruktive billedserier, der viste *alfabets udviklingshistorie*, ikke mindre end en hel side var viet *§-tegnets oprindelse og udvikling*. En anden morsom billedserie fandtes som bilag i en »lomme« fra *Det Berlingske Bogtrykkeri* og viste *historiske aarstal i den grafiske udvikling* og endvidere fulgte et optryk af det første nummer af *Berlingske Tidende*, dateret 3 januarii 1749 i det lille oktav format, otte sider fiks og færdig med indledningsdigt, udenlandske sørgelige nyheder, hjemligt mondænt stof og en fjerdedel annoncer!

*

Man har siddet med disse bøger og hefter og haft glæde deraf, og man konstaterer at de alle er lavet af fagets egne folk. Det er paa *deres* eget initiativ at disse ting har set dagens lys, det er ikke forlæggere, forfattere, kunstnere eller

Træsnit af Harald Sollberg til Linnés: Fyra Skrifter
(Nordiska Biblioförlaget).

arkitekter der har glimret ved denne lejlighed, men typograferne og trykkerne selv. Det er dem der har vist hvor vidtomsplændende deres faglige kunnen er, og at de gaar løs paa opgaverne med fantasi og humør.

Fra Sverige foreligger et jubilæumshefte af »Nordisk Boktryckarekonst«, *Boktryckarekonsten 500 år*. Det indeholder nogle instruktive artikler bl. a. her fra Danmark af J. Chr. Nielsen om »Gutenbergminnets firande intill våre dagar«. Af ydre er det præget af alvor og højtidelig stilighed.

*

Det var nogle af de publikationer der kom i 1940 til ære for Gutenberg. Men ser vi tilbage paa de sidste aars bogproduktion, kan der pilles adskilligt ud, der ogsaa kan komme op i æresklassen.

En af de største begivenheder indenfor bogsamlernes kreds blev vel nok udsendelsen af *Anker Kysters* store værk om bogbind (*Anker Kyster: Bookbindings in the public Collections of Denmark. The Royal Library Copenhagen. 1938*) som udkom paa *Munksgaards* forlag. Dette standardværk fik et udstyr der fuldt ud svarede til det gediegne indhold, og de udmærkede farvetryk fra Egm. H. Petersen gengav bindene saaledes, at guldet spillede, og mahogniet var lige til at føle paa. Paa titelbladet staar *Vol. I*, og der paatænkes ogsaa et følgende bind, hvori mag. *Wolf* vil behandle de gamle islandske bind. Vi maa glæde os over at det lader sig gøre at udsende værker af et saadant format i Danmark.

Iøvrigt hævder Einar Munksgaards forlag jo en særstilling ved sine internationale videnskabelige udsendelser. Mest kendt er vel nok de store islandske værker, men ogsaa de sidste aars udsendelser bl. a. af haandskriftsamlinger som Rask

og Westergaard hjembragte fra Persien er værker af høj kvalitet, ikke mindst hvad den rent bogmæssige side angaar.

Fra samme forlags nyeste bøger findes *Karen Lis Jacobsen's* mappe med *dyretegninger*, hvor det er af særlig interesse at se hvor rent og klart lustrykket kan give lette blyantskitser. *H. V. Ramming Københavns Historie og Topografi* i tre bind er eksemplet paa, hvorledes vanskeligt og uensartet billedmateriale kan samles klart og overskueligt til en velordnet bog. Bindet er fornøjeligt gulbrunt shirting med snit af samme farve.

Et videnskabeligt standardværk af høj kvalitet er ogsaa Johs. Brøndsteds »Vor Oldtid« (Gyldendal) der nylig er afsluttet, hvor ogsaa ordningen af billedmateriale er gjort med stor forstaaelse.

Karl Madsen-Bibliografien ved *Merete Bodelsen* indtager en hædersplads i de sidste aars kunsliteratur og har tidligere været genstand for behandling i »Bogvennen«.

Paa *Fischers* forlag udkom endvidere *Afhandlinger og artikler om kunst af Carl V. Petersen* ved H. Bramsen, J. Rubow og J. Sthyr, hvor ikke mindst omslaget (komponeret af *Ib Andersen*) med den røde ryg og den udsparede hvide mærkeklap straks giver bogen lidt mere humør, end der ellers bliver værker af den art til del.

For nægtes kan det jo ikke, at den hjemlige kunsliteratur er havnet i ret humørløse former. Den brungraa kartonnage, den sobre typografi, det halvmatte papir, saadan er kunstbøgerne i deres stilfuldt korrekte antræk. Ganske vist maa det vel betragtes som en fordel, at de ikke i sig selv har nogen paatrængende dekorativ stil, der kan lede interessen for meget væk fra emnet og hen til bøgernes ydre. Men den ufestlige form de fremtræder i kan ofte virke forstemmende og synes bedre egnet for viden-

Tegning af Jensenius til H. C. Andersens "Det Utroligste".

skabelige afhandlinger om bladlus og jernkonstruktioner end for bøger om kunst.

Undtagelser herfra er prof. Wanschers produktion, som imidlertid omtales andetsteds her i bladet, samt den nydelige lille serie »Vor Tids Kunst«.

En fin og kultiveret bog blev *Peter Christiansen's Carl Thomsen som Illustratør* (Gyldendal). Allerede ved det virkningsfulde omslag med den store modelskikkelse reproduceret i streg blev man interesseret, fordi man her lærte kunstneren at kende fra en ny side. Og videre ind i teksten blev man fængslet af de friske smaa studietegninger, hvor særlig nogle blyantstegninger var fint og nænsomt gengivet. Et stort og omhyggeligt arbejde var lagt i arrangementet af illustrationerne, en opgave, der var saa meget vanskeligere, da saa forskelligartede reproduktionsmetoder var til stede som auto, fin pennestreg og grov kornet blyant.

Fra »Foreningen Fremtiden« foreligger nogle smaaabøger, *Sigurd Schultz: Da Thorvaldsen kom hjem*, og *Georg Nygaard: H. C. Andersen og København* samt nogle hefter om det gamle København. Det er stilfulde bøger præget af fin, gammeldags kultur.

En indsats ydede »Nyt nordisk Forlag« ved at udsende en ny udgave af *Boccaccio's Dekameron* med Arne Ungermans tegninger og indledning af prof. Rubow. Ganske vist forekom det mig at det billedbibelagtige format var lige lovlig tungt og alvorligt til de smaa let-sindige beretninger. Men den lette blyantsstreg, som Ungermann havde fundet paa at anvende til sine yndefulde tegninger, passede i en sjælden grad til typografien, og den lette farvetone, der var anvendt hist og her paa de større tegninger, stemte ogsaa paa en naturlig maade sammen med dem, der blot stod i

sort og hvidt. Derved fik bogen en helhed som det ellers er vanskeligt at opnaa hvor der optræder enkelte farveplancher.

Helhed er der ogsaa i en sjælden grad over *Salto's træsnit* (Det Hoffensbergske etablissements nytårsbog, Fischers forlag) hvad der jo hellerikke er saa mærkeligt naar det er samme mand der selv

Træsnit af Aksel Salto.

skriver bogen (sammen med Paul la Cour) og selv skærer træsnitillustrationerne, initialer og titelblad og selv staar for den bogmæssige udformning (i samarbejde med A. Wantzin) ved valget af skrift, papir og bind. Og naar denne mand er en saa selvstændig og erfaren bogkunstner som Salto. Paa det matte papir af løs featherweight-karakter staar farverne især en orange og en lavendelblaa med en fylde, som man sjælden træffer mage til. I særdeleshed træsnittet paa bogens titelblad er trykt med saa fin farveføring, at træets karakter fremtræder paa rette maade. En bog der følger sig fint ind i rækken af de øvrige Salto-bøger, hvor de staar som en produktion

med et eget karakteristisk ansigt og betyder en vigtig indsats i dansk bogkunst i disse aar.

Nordlundes Bogtrykkeri fejrede nyt-aaret ved at udsende en kalender trykt med en fin og let skrift paa tyndt papir, og med de enkelte maanedes adskilte med indheftede sider af tykkere glittet papir, hvorpaa en række billeder viste illustrationskunstens historie, saaledes at januar begyndte med en træsnittet gadescene fra 1486, mens november blev til Axel Nygaard 1927, og december illustreredes af Matisse 1931. En morsomt gennemført idé.

Tidligere udsendte Nordlunde et lille hefte *Et par gode raad om manuskript og korrektur*, der var en lærerig og fin lille tryksag.

Hvad angaar bøger om bøger, saa samlede interessen sig vel nok om det nye optryk af *Selmars Typografi*. Denne af alle bogtrykfolk benyttede lære- og haandbog har været genstand for en gennemgribende revision under redaktion af *G. Volmer Nordlunde* og med en række udmærkede kræfter som medarbejdere. Resultatet er blevet et værk hvis indhold fagfolk siger god for, og hvis ydre form er yderst tiltalende i al sin naturlige enkelhed. Og saa endelig engang et bind med farve i, blaat lærred med rødt tryk.

Endvidere udkom i 1937 *Jan Tschicholds Funktionel Typografi* i dansk oversættelse og *Otto Andersen's Boghaandværket*, hvoraf den sidste er blevet en med rette stærkt benyttet lærebog.

Forening for Boghaandværk har fortsat sine bestræbelser for at give en god og fornuftig form til den jævne dagligdags Bog. Begyndelsen blev gjort med Maxim Gorki i 1933 og i de sidste par aar fortsat med *Thøger Larsens* digte ved prof. Roos (Gyldendal) 1938 og

Knud Hjortø's Ved Stoppestedet (Nyt Nord. Forlag) 1939.

Fra *Rasmus Navers forlag* kommer der hvert aar en lille yndefuld bog hvor teksten skrives af *Hans Hartvig Seedorf Pedersen*, og *Axel Nygaard* staar for den kunstneriske udformning, og via *Niels P. Thomsen* i Holstebro udsender *J. Chr. Bay* sine bibliofile *Epistolae* fra Chicago. Begge er fornemme smaa tryksager.

Det Berlingske Bogtrykkeri, der i de foregaaende aar ved nytaarstid havde udsendt store omfangsrige kunstbøger, saaledes i 1937 »Trækfuglene« med *Johannes Larsens* tegninger og i 1938 »Den grimme Ælling« med *Sybergs* akvareller,

Vignet af *Poul Høyrup* fra
»Ord om Krig og Fred«

holdt i 39 et lille pusterum mellem de større kraftanstrengelser og udsendte en bog af beskednere format (Ord om Krig og Fred) men præget af bogtrykkeriets høje kvalitetsmæssige standard.

Fra *Norge* kom der et nyt værk som *forening for norsk bokenkunst* har udsendt i 1940 *Hilmar Bakken: Snorretegningerne*. Det var en stor og statelig bog i kvartformat, men den virkede lidt som et *festskrift* med sit tykke papir og kraftige sats. Dog havde man sandsynligvis søgt at holde formatet saa nær op ad den store *Snorreudgave* som muligt, af hensyn til at illustrationerne og skitserne skulde reproducere i naturlig størrelse,

og følgelig havde typografien maattet følge trop, selv om man ikke var gaaet saa vidt at benytte originalens fraktur. Om som saadan maa resultatet siges at være blevet til en bog af høj kvalitet og af største interesse for enhver der interesserer sig for den »dekorativt-nationale«

forbillede for typografien havde benyttet de første udgaver af bogen for 200 aar siden. Og endvidere fordi Harald Sallbergs originale »trågravyrer« var saa spirituelle og charmerende af indhold og i sin stil stemte saa smukt sammen med den gammeldags typografi.

Vignet af Poul Christensen.

periode i norsk bogkunst i almindelighed og Erik Werenskjolds tegnekunst i særdeleshed.

Nordiska Bibliofilsälskabet, som først havde til hensigt at udsende bøger baade i Sverige, Norge og Danmark, har hidtil udsendt to svenske værker, først selskabets debutbog *Tegnér's: Fritjofs saga*, der kom i 1937 med *Kurt Jungstedts* lithografier og kostede 350 kr. og i 1939: *Linné: Fyra Skrifter* med træsnit af *Harald Sallberg* til en pris af c. 150 kr.

»Fritjofs saga« var et dristigt forsøg paa at benytte grotesken som brødskrift til verssats, men resultatet af den grove, haarde skrift paa det kridhvite, tykke bøttpapir (specielt fremstillet hertil) blev ikke behageligt. Og de arkitektoniske opstillinger af versene, der skulde komponeres med illustrationerne paa den modstaaende side (smaa kortlinjede vers blev stillet op i et arrangement der svarede til slank pigeskikkelse i tegningen!) virkede ikke overbevisende.

Mere indtagende virkede »Linnés skrifter«, maaske delvis fordi man som

I disse Gutenbergske fraktur-prægede festdage kan der være grund til ogsaa at fremdrage et bibliofilt luksustryk der selv om det fremkom i 1935 har ført en yderst tilbagetrukket tilværelse, nemlig *Julius Clausens* bearbejdelse af *Wagners Tristan og Isolde*. Denne udgave er udført af Knud Hegermann-Lindencrone, der selv har sat teksten og forestaaet trykningen. Papiret er specielt lavet til bogen og har titlen i vandmærket, og oplaget er paa 200 nummererede eksemplarer. Skriften er som sagt fraktur og opstillingen er strengt symmetrisk. Det er en betydelig opgave udgiveren her har foresat sig, og den er gennemført med konsekvens.

Fra Jensenius haand foreligger nu en række illustrerede H. C. Andersens-æventyr, hvoraf den sidste udkom i efteraaret 1940, *Det utroligste*, Rasmus Navers forlag. Som de nærmest foregaaende var tegningerne trykt i udskrabt auto, en teknik, der egner sig godt for Jensenius' klare, enkle streg. Særlig udtrykfuld forekommer mig den her gengivne tegning »Vi ere hevned, og Mester med!...«

Man maa ønske at disse eventyr engang vil havne i et samlet bind.

Ogsaa *Sikker Hansen* har udsendt en række illustrerede bøger af beslægtet karakter, nemlig hans dyrebeskrivelser med tekst af Hans Hvass (Gyldendal) hvoraf »Storken« og »Egernet« er de to sidste. Der er et lys og en farvepragt over disse bøger, og Sikker Hansens teknik med at holde rene, ublandede farveflader kommer her fuldt ud til sin ret i det gode tryk og den omhyggelige tilretning.

Blandt de faa kunstnere, der dyrker træsnittet, er *Poul Christensen* den eneste, der i særlig grad arbejder med den tynde, fine linje, saaledes at hans smaa træsnit egner sig til illustration af bøger af det lille format. Saaledes er hans nyeste arbejde, illustrationerne til *H. C. Andersens: Fodrejse fra Holmens Canal til Østpynten af Amager* (udgivet af Selskabet for Grafisk Kunst og Kunstforeningen i København. Det Berlingske Bogtrykkeri) blevet til en bog, der er behagelig at læse, og hvor illustrationerne følger sig naturligt ind i satsen, hvad der er en sjældenhed i træsnit-illustrerede bøger. Samtidig er disse træsnit saa morsomt fortællende, at man ligefrem faar Lyst til at læse bogen. Hvad man næppe ellers havde gjort.

For dette er en ting, man maa fremhæve, naar spørgsmaalet melder sig, om hvorvidt en bog skal illustreres eller ej: at illustrationen kan stimulere en til at gaa igang med værker, som man ellers næppe vilde have tænkt paa at give sig i lag med. Karakteristiske eksempler herpaa er et par nye bøger, som Nyt nordisk forlag lige har udsendt. *Voltaire's Candide* med *Ungermanns* illustrationer, og *Defoe's Robinson Crusoe* med *Sikker Hansens* tegninger.

Candide har vel nok de færreste af os noget nøjere kendskab til, og *Robinson Crusoe* anser vi almindeligvis for at

være en børnebog. Men ser vi dem nu, *Voltaire's* rokokobog med *Ungermanns* underfundige tegninger af skønne, buttede parydamer og ironisk smilende filosofer eller *Sikker Hansens* romantiske sydhavspø med den alvorligt, tænksomme

Træsnit af Poul Christensen til
H. C. Andersen: Fodrejse.

Robinson, saa melder lysten sig til at gaa i gang ogsaa med teksten. Og saa har illustratoren allerede haft sin mission, bortset fra om man saa senere ved læsningen maaske vil være uenig med ham om opfattelsen af den paagældende tekst.

Af en lillebitte digtsamling paa kun 20 sider (*Otto Gelsted: De danske Strande, Arthur Jensens Forlag*) havde Ib Andersen faaet lavet en indtagende tryksag med lette stregtegninger, spinkel typografi og kolumnen indrammet paa gammeldags façon med en tynd linje hele vejen rundt.

Det var nogle af de bøger der i løbet af de sidste par aar har gjort sig fordelagtigt bemærket i bogmæssig henseende — eller for at være helt korrekt, de bøger som jeg nu har bemærket. For det kan jo ikke undgaas at en saadan oversigt maa blive temmelig personlig præget, og det maa derfor ikke betragtes som nogen udtømmende oversigt over disse aars bogproduktion, for efter al sandsynlighed er der adskillige værdifulde bøger, jeg enten har glemt eller som jeg ikke har faaet øje paa.

Men ikke desto mindre er listen blevet

temmelig stor, og det kan jo se helt lyst og glædeligt ud. Men det er topproduktionen og de enkelte bøger af særklasse der er omtalt, for den store hverdagsproduktion er ikke saa lystelig at se til.

For 20 aar siden skrev Kr. Kongstad en oversigt over bogproduktionen i »Aar-bog for Bogvenner« og sluttede med en lignende konklusion: i toppen findes mange interessante bestræbelser men »den jævne, almindelige produktion, hvis udstyrelse har saa overordentlig stor betydning, er stadig meget forsømt« . . . Og saadan er det ogsaa i 1940.

Skal man derfor slutte med et par gutenbergske fødselsdagsønsker, maa det bl. a. blive: at bogomslagene kan komme til at se lidt bedre ud, at de tunge og uhandlelige bogblokke med deres daarlige heftning maa vige for mere handlelige bøger med bedre og tyndere papir, at de tarveligt-fine forlagsbind med billigt guld og papirtyndt skind maa afløses af enklere materialer i mere gediegen udførelse, at bogformaterne vil gaa i retning af de mindre størrelser og at »fin« bog ikke nødvendigvis maa betyde en omfangsrig bog.

EBBE SADOLIN

I ANLEDNING AF GUTENBERGJUBILÆET UDKOM

bl. a. følgende:

1) BØGER OG HEFTER

Det trykte Ord. Udgivet af »Grafisk Cirkel«. Trykt i 150 Eksp. Fischer & Krarup. København 1940.

Gutenberg. Til Bogtrykkerkunstens Historie. Af Johannes V. Jensen og Aage Marcus. Udgivet af Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S i Anledning af Gutenberg-Jubilæet 1940. Trykt i 900 Eksp. København 1939.

Gutenberg. Til Bogtrykkerkunstens Historie. Af Johannes V. Jensen og Aage Marcus. Udgivet af Dansk Typograf-Forbund og fordelt til dets Medlemmer. København 1940. (En noget omredigeret Udgave af Bianco Luno's Bog).

Den sorte Kunst. Hørespil af Wilhelm Gross. Udgivet af »Grafisk Cirkel«. Publikation Nr. 32. Trykt i 35 Eksp. København 1940.

Bogtrykkerkunsten. Gutenbergs Opfindelse og dens Udbredelse i

Europa. Af Svend Dahl og Thomas Døssing. Udgivet af Bogtrykfagets Organisationer. I Kommission hos Aschehoug, Dansk Forlag. København 1940.

Cantate til Bogtrykkerkunstens Jubelfest den 24. Juni 1840. Af Adam Oehlenschläger. Genoptrykt i Anledning af Gutenberg-Jubilæet 1940. Udgivet af H. Sørensen. Trykt i 50 Eksp. København 1940.

En Sangers Kald og nogle Tanker i Anledning af Bogtrykkunstens 500 Aar. Af Martin M. Hansen. Trykt i 100 Eksp. Odense 1939.

De sorte Kunster. En Beretning om Henrik Kokborg i Sevel, som dyrkede Magien, Fotografien og Typografien. Sammenskrævet af H. P. Hansen. Udgivet i Anledning af Gutenberg-Jubilæet. Herning 1939.

Bogtrykkunstens Jubelfester gennem 500 Aar. Af Charles Moegreen. Udgivet af »Grafisk Cirkel«. Publikation Nr. 31. Trykt i 35 Eksp. København 1939.

Gutenberg. Digt-Cyklus. Af Verner Helmert. Udgivet af Henry Thejls. København 1939.

Bogtrykkunstens 500 Aars Jubilæum. Af Bogtrykker Valdemar Petersen. Trykt i F. E. Bordings Husorgan »Kontakt«. København 1940. (Optryk af Kronik i »Politiken«).

2) AARBØGER

Grafisk Aarbog 1940. Om Bogtrykkunsten: Statsminister Th. Stauning, Redaktør Nic. Blædel, Forfatteren Hans Hartvig Seedorff Pedersen og Forfatteren Martin Andersen Nexø. — Kaj Hjorth:

Nogle Bemærkninger om Gutenberg og hans Kunst. — Fra Gutenberg til Mergenthaler. — Udgivet af Dansk Typograf-Forbund. København 1939.

Sadolins Aarbog 1940. Fem Hundrede Aar. Af C. Volmer Nordlunde. Udgivet af Sadolin & Holmblad A/S. København 1940.

3) FAGBLADE

Gutenberg 500-Aaret. »Dansk Boghandlertidende«, Nr. 25, 86. Aargang 1940. Udgivet af Den danske Boghandlerforening.

... i 500 Aaret for Bogtrykkunstens Opfindelse. Særnummer af »De grafiske Fag«, Organ for Københavns Bogtrykkerforening. København 1940.

Grafisk Teknik. Nr. 2 og 3, 5. Aargang. Udgivet af Dansk Typograf-Forbund. København 1940.

Bogtrykkerbladet. I en Række Nr. er der gengivet Brudstykker af »Aloys Ruppel: Johannes Gutenberg, Sein Leben und sein Werk«. Medlemsblad for Dansk Provins-Bogtrykkerforening. Aarhus 1940.

De grafiske Fag. Nr. 7, 36. Aargang 1940. Referat af Statsradiofoniens Udsendelse: Biblioteksdirektør Thomas Døssing, Bogtrykker C. Volmer Nordlunde, Forfatteren Hans Hartvig Seedorff Pedersen, Typograf K. A. Jørgensen og Overborgmester Viggo Christensen. — Referat af Københavns Bogtrykkerforenings Gutenbergfest. Udgivet af Københavns Bogtrykkerforening. j.o.